

Stagiunea

Intregul front teatral, de pe toată întinderea țării, a reintrat în ritmul lui firesc. A început stagiunea anilor 1975—1976, conform unei repartizări calendaristice specifice, în care activitatea „de sală” parcurge trei anotimpuri: începe odată cu toamna, trece, fără nici o seară de răgaz, prin rigurile iernii și se încheie, departe, la sfârșitul primăverii, ori la debutul verii, pentru a continua cu o stagiune sau, cum a spus cu părere de rău un critic de specialitate, o simili-stagiune estivală.

N-am vrea să fim nedrepti cu noi înșine, oamenii de teatru, dar, după un rapid examen sinoptic asupra pregătirilor pe care le-au făcut teatrele, asupra repertoriilor și asupra celor vreo 40 de premiere cu care începe stagiunea, ni se pare pregnantă întrebarea: ce este și, mai ales ce va fi nou în această stagiune? Pentru că ceva nou trebuie să fie — și anume, nu un detaliu de scriere, de montare sau de interpretare, cum de foarte multe ori ne-au oferit spectacolele noastre teatrale, ci o noutate de fond, de substanță, în avântul inedit al căreia să se simtă angajat și să strălucească ansamblul artei scenice românești.

Mai mult ca oricând, această noutate de fond este dorită de spectatori. Mai mult ca oricând, ea este posibilă! Trăim, cu o admirabilă și stimulatorie efervescență, momentele de bilanț al unui cincinal împlinit înaintea de termen. Trăim, cu și mai caldă intensitate, începutul timpuriu al cincinalului 1976—1980, cel dintâi din marele Program de făurire a viitorului în societatea socialistă și comunistă. Cu alte cuvinte, stagiunea 1975—1976 poate fi numită o stagiune de prag. O stagiune prin care teatrul românesc trebuie să urce o treaptă înaltă în cucerirea celor trei postulate de temelie: actualitate, angajare, calitate.

Fiecare din aceste postulate solicită întreaga putere de creație, de muncă, de critică și autocritică. O serie de cronicile teatrale au semnalat calitățile și, poate că nu cu destulă severitate, și scăderile trecutei stagiuni estivale. De asemenea, părerile consemnate în ancheta noastră, intitulată „opinii paralele”, au subliniat deficiențele de calitate din stagiunea 1974—1975, o stagiune de la care așteptam rezultate superioare — și, în orice caz, un veritabil efort de creație în domeniul dramaturgiei originale.

Alegerea pieselor de autori străini n-a fost nici ca întotdeauna fericită. Texte superficiale în căutare de aplauze amabile au ajuns pe scene, prin intrările laterale, cu inexacta justificare a „incasărilor” necesare. Tocmai argumentul acesta devine cel mai neconvingător, când aflăm că în stagiunea '74—'75 s-au reprezentat

„cu casa închisă“ piese românești și clasice de calitate cea mai înaltă și piese originale (Matca de Marin Sorescu și Pasărea Shakespeare de D. R. Popescu), în timp ce „produsele“ eventual comice și pseudo-satirele sociale din producția străină au succumbat după apariții scurte, neconcludente.

Argumentul calității artistice a literaturii dramatice, a punerii în scenă și interpretării este un argument prioritar. Nu încapе îndoială că astăzi puternica majoritate a publicului spectator vine la teatru pentru a vedea și admira spectacole realizate din fuziunea a două principale coordonate: comanda socială și valoarea artistică. Aceste două imperative sînt inseparabile. Unul fără altul devine formal, retoric sau absurd. Împreună, într-o fuziune perfectă, ele dau elan întregului spectacol și realizează multdorita comuniune spirituală a scenei cu sala.

Este evidentă apetența publicului pentru piesele cu subiect istoric. De altfel, aceste opere dramatice, fie din literatura clasică, fie din literatura contemporană, s-au bucurat în permanență de succes — dacă, la rîndul lor, au avut un mesaj etic permanent sau dîrabil și dacă au fost scrise, prezentate și interpretate cu măiestrie. Dar literatura dramatică nu poate fi închisă în cochilia transparentă a istoriei. Ea trebuie să fie actuală. Aceasta este încă una și, poate, cea mai importantă dintre cerințele marelui public spectator. „Raportarea actualității teatrale la viața celor cărora li se adresează“, iată un postulat de fond al spectacolelor și al repertoriilor. Cu atît mai mult și mai frumos cu cît „viața spectatorilor“ este astăzi mai plină ca oricînd de remarcabile evenimente sociale și individuale, se află într-o rapidă evoluție ascendentă, integrată în viața nouă a țării, a întregului popor. Sub ochii noștri se realizează nu numai volume uriașe de bunuri materiale, în industrie, în agricultură, ci, în aceeași măsură, valori spirituale și, din suma tuturor acestora, omul nou, deci și spectatorul nou, de calitate net superioară față de acum cîteva decenii.

Dar nici opera dramatică, nici punerea în scenă, nici interpretarea, nici munca plină de pricepere și devotament a echipelor de tehnicieni ai spectacolului nu pot fi puse în valoare, dacă nu apare, cu fierbinte vibrație, cu profundă convingere, angajarea politică a întregului nostru efort de creație. În condițiile eforturilor unanime spre educarea socialistă și umanistă a poporului nostru, substanța civică, militantisml autentic, angajarea limpede, toate impregnate de artă reală, dau spectacolelor viață, la unison cu publicul spectator, cu însăși viața Patriei.

Pe frontispiciul acestei stagiuni 1975—1976, care deschide drumul colectivelor din teatre către un viitor mai bogat, o perspectivă mai amplă, să nu uităm nici o clipă că — așa cum subliniază Programul partidului, — purtătorii celor mai înaintate aspirații de progres ale umanității, adevărații făuritori ai civilizației materiale și spirituale a lumii au fost întotdeauna masele populare. „Literatura și arta nu sînt creația unor aleși aflați deasupra vieții, trăind și gîndind în afara relațiilor sociale; ele exprimă transformările care au loc neîncetat în societate, cuceririle forțelor revoluționare, progresiste, gîndirea înaintată a fiecărei epoci. Literatura și arta sînt rodul forței creatoare a societății, expresia geniului și sensibilității poporului însuși — pe care adevăratele talente le întruchipează în lucrările lor“.

Aceasta este chemarea pe care, din toată inima și cu profundă convingere, o adresăm valoroaselor colective din teatrele țării noastre, autorilor de literatură dramatică, creatorilor de spectacole: să întruchipeze, cu adevărat, în creațiile lor geniul și sensibilitatea poporului însuși.

„TEATRUL“